

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 5. rujna 2007.

Cilj je čovjekova ivota sličnost s Bogom

Draga braćo i sestre!

Danas vam predlaem za razmišljanje nekoliko tema iz nauka svetoga Grgura Niškog, o kojemu smo već govorili prošle srijede. Grgur Niški otkriva ponajprije vrlo visoko shvaćanje čovjekova dostojanstva. Svrha čovjekova postojanja, kae ovaj sveti biskup, u tome je da postane sličan Bogu, a taj cilj postie ponajprije ljubavlju, spoznajom i ivljenjem kreposti, to su "svijetle zrake koje proizlaze iz boanske naravi" (De beatitudinibus 6: PG 44,1272C), u neprekidnom pokretu prijanjanja uz dobro, on je usmjeren prema naprijed. Grgur u tom smislu rabi vrlo izraajnu sliku, prisutnu već u Poslanici svetoga Pavla Filipljanima: "epekteinomenos", to jest "preem". Ovaj vjeran izričaj označuje duboku stvarnost: savršenstvo, koje nas čini sudionicima same Boje svetosti, trajna je otvorenost prema daljnjim savršenstvima, jer se nikad ne dostie potpuna sličnost s Bogom (usp. Homilia in Canticum 12: PG 44,1025d). Povijest je svake duše povijest svaki puta ispunjene ljubavi, ali u istov vrijeme otvorene i novim obzorjima, jer Bog neprekidno širi mogućnosti duše, kako bi je učinio sposobnom za još veća dobra. Sam Bog koji je u nas postavio sjeme dobra, i od kojega potječe svaki poticaj na svetost, "oblikuje kamen... bruseći i čisteći naš duh, oblikuje u nama Krista" (In Psalmos 2,11: PG 44,544B).

Grgur eli precizirati: "Nije to, doista, naše djelo, niti je plod ljudske moći da čovjek postane sličan boanstvu, nego je ishod velike Boje dareljivosti koja je od samih početaka našoj naravi dala milost sličnosti s Njime" (De virginitate 12,2: SC 119,408-410). Kod duše je dakle riječ "ne o poznavanju nečega što je Boje, nego imanju Boga u sebi" (De beatitudinibus 6: PG 44,1269c). Uostalom, točno primjećuje Grgur, "boanstvo je čistoća, oslobođenje od strasti i odstranjenje svakoga zla: ako su sve te stvari u tebi, Bog je doista u tebi" (De beatitudinibus 6: PG 44,1272C).

Kad ljubi Boga, čovjek, po onoj međusobnosti koja je vlastita ljubavi, eli ono što sam Bog eli (usp. Homilia in Canticum 9: PG 44,956ac), te surađuje s Bogom na oblikovanju u sebi boanske slike, tako da je "naše duhovno rođenje ishod slobodnoga izbora, a mi smo na neki način roditelj sebi samima, dok se stvaramo onako kako elimo biti, i oblikujući se vlastitom voljom prema uzoru što ga sami biramo" (Vita Moysis 2,3: SC 1bis,108). Da bi se uzdigao prema Bogu, čovjek se mora očistiti: "Put koji vodi u nebo ljudsku narav nije drugo doli udaljavanje od zala ovoga svijeta... Postati sličan Bogu, znači postati pravedan, svet i dobar... Ako je, dakle, prema Propovjedniku (5,1) "Bog na nebu", a prema proroku (Ps 73,28) vi ste u "Bojoj blizini", slijedi da se morate nalaziti ondje gdje se Bog nalazi, budući da ste s njime sjedinjeni. Kako vam je Bog zapovjedio da, kad molite, Boga nazivate Ocem, kae vam i da svakako postanete slični svome nebeskome Ocu, ivotom dostojnim Boga, kao što nam to Gospodin još jasnije nalae na drugom mjestu, govoreći: 'Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski' (Mt 5,48)" (De oratione dominica 2: PG 44,1145ac).

U tom hodu duhovnoga uspinjanja, Krist je uzor i učitelj, koji pokazuje lijepu sliku Boju (usp. De perfectione christiana: PG 46,272a). Svatko od vas, gledajući Njega, otkriva da je postao "slikar vlastita ivota", kojemu je volja izvršiteljica djela, a kreposti poput boja kojima se valja sluiti (ibid.: PG 46,272b). Dakle, ako se čovjeka smatra dostojnim imena Kristova, kako se on mora ponašati? Grgur ovako odgovara: "(Mora) uvijek u svojoj nutrini ispitivati vlastite osjećaje, svoje riječi i svoja djela, da bi vidio jesu li upravljena prema Kristu ili se od njega udaljavaju" (ibid.: PG 46,284c). No, Krist – napominje Grgur – prisutan je i u siromasima, zbog čega ih se nikada ne smije vrijeđati: "Ne preziri one koji su nepokretni, kao da ne bi ništa vrijedili. Promisli tko su i otkrit ćeš koje im je dostojanstvo: oni nam predstavljaju osobu Spasiteljevu. I tako i jest: jer im je Gospodin u svojoj dobroti dao svoju vlastitu Osobu, kako bi im se, po njoj, smilovali oni koji su tvrda srca i neprijatelji siromaha" (De pauperibus amandis: PG 46,460bc). Shodno tome, Grgur Niški ivo opominje svakoga svoga slušatelja: "Budi velikodušan s ovom braćom, rtvama nesreće. Daj gladnome što oduzmeš od svoga trbuha" (ibid.: PG 46,457c).

Velikom jasnoćom Grgur podsjeća da svi ovisimo o Bogu, te kliče: "Ne mislite da je sve vaše! Jedan dio mora biti i za siromahe, za te prijatelje Boga. Istina je, doista, da sve dolazi od Boga, Oca svega svijeta, a da smo mi braća, te pripadamo jednom istome rodu" (ibid. PG 46,465b). Neka se onda svaki kršćanin ispita, podvlači i dalje Grugur: "Čemu ti koristi postiti i uzdravati se od mesa, ako onda u svojoj zloći neprestano kudiš svoga brata? Koja ti je korist od toga pred Bogom ako ne jedeš ono što je tvoje, kad poslije, čineći nepravdu, oduzimaš iz ruku siromaha ono što je njegovo?" (ibid. PG 46,456a).

Zaključujemo ove naše kateheze o trojici velikih kapadočkih otaca spominjući se ponovno onog vanog vida duhovnog nauka Grgura Niškoga – molitve. Kako bi napredovao u hodu prema savršenstvu i prihvatio u sebi Boga, čovjek mu se mora s povjerenjem obratiti u molitvi: "Po molitvi uspijevamo biti s Bogom. No, tko je s Bogom daleko je od neprijatelja. Molitva je podrška i obrana čistoće, kočnica gnjeva, smirenje i vlast nad ohološću. Molitva je zaštita djevičanstva, očuvanje

vjernosti u braku, nada onih koji bdiju, obilje plodova za zemljoradnike, sigurnost za moreplovce" (De oratione dominica 1: PG 44,1124A-B). Kršćanin moli nadahnjujući se uvijek na molitvi Gospodnjoj: "Ako dakle elimo moliti da među nas dođe Kraljevstvo Boje, to ga molimo silom Riječi: da budem udaljen od propadanja, da budem oslobođen od smrti, da budem pušten s lanaca grijeha; da u meni ne zavlada nikada smrt, da nad nama nikad nema moći tiranija zla, da nada mnom ne zavlada neprijatelj niti me po grijehu učini svojim zatvorenikom, nego da mi dođe tvoje kraljevstvo, te se od mene udalje, ili još bolje, da budu uništene strasti koje sada mnome vladaju i upravljaju" (ibid. 3: PG 44,1156d-1157a).

Završavajući svoj zemaljskiivot, kršćanin će se tako moći mirno obratiti Bogu, slijedeći primjer umiruće Makrine, svete Grgurove i Bazilijeve sestre: "Ti koji na zemlji imaš moć otpuštanja grijeha – tako moli sveta Makrina na smrtnoj postelji – "oprosti mi, da mognem naći spokoj" (Ps 39,14), te budem nađena bez mrlje pred tobom, u trenutku kad ostanem bez tijela (usp. Kol 2,11), tako da moj duh, svet i čist (usp. Ef 5,27), bude primljen u tvoje ruke, "poput kada pred lice tvoje" (Ps 141,2)" (Vita Macrine 24: SC 178,224).

Papin pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom:

Pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a posebno vjernike upe Svetoga Josipa Radnika iz Zagreba. Neka vaši domovi, poput Nazaretskoga, budu mjesta čvrste vjere, uzajamne ljubavi, trajnoga mira i marljivoga rada kako bi vaše obitelji uvijek pratio Boji blagoslov. Hvaljen Isus i Marija!